

Új törvény — régi gond

Felmondólevelet ír egy fiatalember a kenderfonógyár munkügyi irodáján. „Munkaviszonyomat szeretném azonnali hatállyal megszüntetni, más munkahelyre való átállás miatt. A felmondási időt nem vagyok hajlandó letölteni. Sörös Mihály anyaghardó.”

— Hány ilyen levelet írt már?

— Ez az ötödik. Az emberke épphogy tizenéves.

— A kábelgyárban mennyit keresett?

— Ezer körül...

— És itt?

— Ezerkétszáz.

Itt két hónapig dolgozott. Hallotta, hogy bányában két-két és fél ezret is lehet keresni, azt mondja, ott próbál szerencsét.

Még az ő munkakönyvével bajlódna, amikor bejön egy asszony is. A keze be van kötözve, de perel, hogy szeretne már dolgozni. Papp Emilnének hívják és tizenöt éve állt a gillfonó mellé. Azóta is ott van. Havi keresete 1400—1500 forint.

Ez a két véglet — az ideges keresgélés és a józan, tisztességes hűség. Közöttük azután minden megfér: becsület és szélhámoság, munkakeresés és munkaudor, szorgalom és italozás — vagyis ahány jellem, annyiféle típus.

Forgalom: ezren felül

Most csöndes nap van, de a könyvek és kardonok segítségével vissza lehet pillantani akár évekre is. Lásuk csak 1965-öt, a Munka Törvénykönyve módosításának hatását! Január: jött 88, elment 76 ember; február: 81-en beléptek, 59-en távoztak; március: csodálatos egyenleg, 81 munkakönyvet adtak ki, ugyanannyit raktak fiókba; áprilisban 41 volt az új munkavállaló, 63 a távozó; májusban egy plusz adott; júniusban 143-an jöttek, 106-an mentek; júliusban pedig 85 új embert vettek fel, s elcszönt 149.

Hét hónap alatt 1154 ember fordult meg ebben az irodában — 570 bejövőben, 584 elmenőben. A számok között azonban még mélyebbre lehet ásni. Két nap, egy hét, egy hónap... nagyon sok az ilyen munkaviszony. Viccesen már mondják is a gyárban, hogy a mesében három nap egy esztendő, a munkában már csak kettő.

— Akkor az új törvény...? — Még nem érezzük a hatását. Egyelőre inkább megelégedünk a mozgással. A jövő-menők másutt sem voltak stabil emberek, nincs mit veszteniük. Azok a kedvezmények, amelyeket az új rendelet megvon tőlük, már előző próbálgatásaikkal elvesztettek...

Nem számít...

Az említett fiatalembernek is kezébe nyomták egy sokszorított lapot, lássa, hogy milyen következményei lesznek a „Kilépőt” bejegyzés-

nek. Pontosan tudta — legyintett rá. Neki, úgymond, már biztos helye van. S ha az új hely „bevág”, két év után minden kedvezmény újból megilleti. Két hónap alatt hatvanan okoskodtak így.

Sok a könnyelmű ember. Talán egyik-másik meg sem gondolja, mit cselekszik, csak hall valamit és ugrik. A mai „sértődős” világban elég egy figyelmeztetés, s könnyen megadják: „Kérem a munkakönyvem”. Felnőtt ember is megteszi. Egy targoncás például ittasan ült a járműre, valóságos nyolcasokat írt vele. Leszállították és hazaküldték — jöjjön holnap, majd megbeszéljük az esetet. Azóta még a könyvéért se jött be.

— Keresik a napszámot... — Itt az egyik magyarázat. — Akár egy százast megadnak a szőlőben, gyümölcsösben, de még kosztot is, sőt reggel egy kupa pálinkát. Összel viszont jó lesz még az a munkakönyv...

— Megesik olyan is, hogy valaki igazolatlanul elmarad a munkából, s hogy a felelősségre vonást elkerülje, egyszerűen csak beír: „Munkaviszonyomat felmondom — kérem a munkakönyvemet nevére megküldeni.”

Többet ér a hűség

A gond tehát nagyjából a régi. Az áramlás nem gyengébb, elcinte talán még inkább élénkebb. S ezt azzal magyarázzák a kenderfonógyár munkügyi dolgozói, hogy a hűség, az egy helyen eltöltött szolgálati évek száma nem szerepel fontossága szerint a megbecsülés összevetőiben. Azon felül mibe sem kerül a helyről helyre vándorlónak a felvétel és a leszállítás. A teljes „adót” az üzem nyögi. Hiszen például jó két napig vergődnek egy-egy emberrel, mire kioktatják, bevezetik a gyári rendbe — és esetleg két napot dolgozik.

És micsoda trükkökkel találkozhatsz itt az ember!

Ritka eset, de a „hazalók” egyik-másikában is felébred olykor valami enyhe szégyenérzet. Talán még azt is megfontolja, hogy a sok munkakönyvi bejegyzés nem vallhat komoly munkaerőlcse. Áldoz hát ötven forintot egy „tisztá lap”-ra, s „elveszti” munkakönyvét. A másik sír, zokog, hogy milyen beteg, a harmadik hűsökre „költözik”, s hogy hi-tele legyen, hozza a kijelentést is, amivel másnap visszaballag a rendőrségre és visszajelentkeznek. Olyan változatos az effajta leleményességek skálája, hogy ha a munkásgárdának ez az örökmozgó része a munkában tanúsítana hasonlót, mindenütt két kézzel kapnának érte.

Egy lány jön újabban.

— Maga már volt nálunk, ugye?

Leszűti a szemét.

— És az olyanokat miért veszik fel, akikről eleve tudni, látni, hogy egy-két hétre, egy hónapra jönnek? — kérdezem.

— Miért? Most például 100—120 ember hiányzik a termelésből...

Új kontra régi

Egy ilyen irodán sok minden lecsapódik egy délelőtti is. Vegyük csak azt az esetet, mikor egy új jelentkezőnek kikötései vannak.

— Csak délelőtti műszakban vagyok hajlandó dolgozni...

— Ha a gombolyítóra veszek fel, maradok...

Hány idős munkásszónya van ennek a gyárnak, aki tíz-húsz-harminc éve kopog a fapapucsban a gyár gépei körül, s kért ilyen nem egyszer. Ő nem kaphatta meg, mert talán tíz reszortot is tud és éjjel-nappal szükség van rá. Az új nem egyszer megkapta, mert egy másik szükség is szokott zörgetni: a terv.

Hogy vagyunk akkor hát mégis az új törvénnyel? A józan, okos ember felfogja értelmét, okát, tisztelt, mint a munkábecsület érdekében fogant paragrafust — a könnyelmű pedig megtalálja a réseit, s éppúgy vándorol. Lehet, hogy egyszer majd ezek közül is sokan megkomolyodnak, hiszen jó részükhöz még egészen kezdő a munkás életben, de addig csak megmarad a régi gond. Hiszen mégis csak ezren felül jöttek és mentek az idén a kenderfonógyárban.

Sz. S. I.

Közéletünk hírei

KADÁR JÁNOS FOGADTA LOUIS SAILLANT-T

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára hétfőn fogadta Louis Saillant-t, a Szakszervezeti Világszövetség főtítkárát, aki szabadságát Magyarországon töltötte. A szívélyes, baráti hangulatú beszélgetésen részt vett Gáspár Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtítkára.

PÉTER JÁNOS FOGADTA AZ ÚJ SVÁJCI NAGYKÖVETET

Péter János külügyminiszter hétfőn bemutatkozó látogatáson fogadta Werner Fuchs-ot, Svájc új magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki a közeljövőben adja át megbízólevelét.

SZAKSZERVEZETI KÜLDÖTTÉSG UTAZOTT CHILÉBE

Hétfőn Beckl Sándornak, a SZOT titkárának vezetésével magyar szakszervezeti küldöttség utazott Chilébe, a Chilei Dolgozók Egységes Szakszervezeti Központjának (CUT) IV. országos kongresszusára. A kongresszus után a küldöttség néhány más latin-amerikai országba is ellátogat.

GHANAI SZÖVETKEZETI VEZETŐ ERKEZETT BUDAPESTRE

A Szövetkezetek Országos Szövetsége vendégeként hétfőn Budapestre érkezett Kwabena Owusu, a Ghanei Szövetkezetek Központi Tanácsának főtítkára. Az afrikai szövetkezeti vezető egy héti tartózkodás Magyarországon, s ez idő alatt a szövetkezetek tevékenységét tanulmányozta.

Nemzeti kincsünk a nyárfa

Meghallgatást kérnek az erdészek

Fában szegény ország a miénk. A szomszédos Ausztria, Jugoszlávia, Románia, Lengyelország, az NDK, a Német Szövetségi Köztársaság és a többi államok erdőműveléséről — ahogyan ezt erdésznyelven mondják — nyolc-tízszere a miénknek. Mégis meglepő, hogy a magyar népgazdaságnak is megnőtt az utóbbi években a faexportja. Másrészt ez érthető is, ha szemet vetünk a nemzetközi faárrakra. Vida László, a Csongrád Megyei Erdőgazdaság főmérnöke mondotta el, hogy a deszki nemes nyárfások évi jövedelme hektáronként — az árut az NSZK-ba exportálva — 1870 dollár. De az egészen közepes nyárfaerdők egy esztendői hektáronkénti haszna is ezer dollár körül mozog. Mindez összefügg azzal, hogy a hazai és a külföldi fafeldolgozó ipar sokszorosan nagyobb ütemben fejlődik, mint maga a fatermelés.

Utólréthatatlan a növekedésben

Ezek után érthetetlen az a rideg közömbösség, mely nem ritkán az erdők, ezen belül pedig a nyárfaültetés iránt tapasztalható. Gondolom, sokaknak feltűnő, miért esik mostanában olyan nagy hangsúly a nyárfaültetésre. Erre egyértelmű feleletet ad a többi között itt a Maros torkolatánál elterülő 17 hektáros nyárfaerdő és esemeterkért. Az itt látható nemes nyárfások egyetlen év alatt — turisztikai látványosságnak is nagyszerű ez — két és fél-három méterre növekednek. A jelenleg 13. éves telepítés holdanként mintegy 300 köbméter fatömeget kínál. A nyárfa tehát minden más nemes fajta által utólréthatatlan a növekedésben. Még egy becsületes adat: a Csongrád Megyei Állami Erdőgazdaság erdőseiben ma még mindössze 9 százalékot képviselnek a nyárfások. Ezzel szemben a gazdaság által a második öt éves terv időszakában kitermelt és értékesít-

tett fatömeg 37 százaléka nyárfa volt. Ezek után kell-e még magyarázni, miért zörögnek az erdészek minden rendű, rangú hivatal ajtaján olyan erősen és miért követelik annyira meghallgatásukat? Kérjük magunknak a folyók menti ártéri területeket nyárfaültetés céljaira. Erveik objektíve igazak. A védőtötteken belüli szántóföldek a mezőgazdasági termelés szempontjából nem számottevők. Az utolsó öt évben Csongrád megyében három alkalommal vált lehetetlenné ezeken a földeken a termelés. Sok évtizedes gyakorlat mutatja, hogy tíz évből 5—6 esztendő az, amikor rendszeren meg lehet művelni az ártéri földeket. Következésképp: ezek a területek tervszerű táblás vetésgörög termelés szempontjából a víz miatt sohasem jöhetnek számításba. Annyira nem, hogy birtokviszonyuk megnyugtatóan még ma sincs tisztázva. Ha van termés rajtuk, akkor a tsz-eké, ha nincs, akkor senkié, hiszen ki akar olyan földek után adót fizetni, melyek semmit sem termeltek?

Gyomok helyett lákat

Az erdészeknek nagy vitájukban útját állja a termőföldek védelmét biztosító törvény, mely kimondja, hogy mezőgazdasági területekre alkalmas területeket más célokra igénybe venni nem szabad. A részbeni alkalmassága azonban ez a törvény nem tér ki. Teljesen okbejtív tény az is, hogy ezeknek a vitás ártéri földeknek — Csongrád megyében kb. 3 ezer hektár — a mai kultúrallapota elképesztő. Méteresnél nagyobb szederindák, mindentéle gyomfák, s a flórában előforduló összes gazok hatalmas melegágyai ezek. S a jó szántóföldek ezer és ezer holdjait fertőzik be évente. Korszerű erdőművelés esetén a gyomoktól, e nagy ellenségünkől is megszabadulnánk.

Vida László főmérnök

Minőség és mennyiség

A gazdasági szakemberek még emlékeznek arra az időre, amikor a japán ipar inkább dömpingcikkeiről, olcsó, ám nem mindig igényes termékeiről volt ismert. Később szigorú rendelkezések léptek életbe a távoli szigetországban, kimondva, hogy a minőségi színvonalat garantáló szabványjelet — amely egyszersmind a piacok kapuit is nyitja —, csak külön minisztériumi engedéllyel szabad a gyártmányokon feltüntetni.

Közismert hogy iparunk házatáján sok a teendő a termékek minőségi színvonalának emelésében, s egész sor fontos rendelkezés született erről a közelmúlt években; elég csak a minőségi bizonyítványok kötelező kiadását elrendelő kormányhatározatra, vagy a minőségellenőrzést szigorító minisztériumi utasításokra emlékeztetni. A minőség — kétségkívül e rendelkezések hatására is — némileg javult, de még korántsem kielégítő mértékben. Idén is meglehetősen sok fogyasztói panasz érkezett például a cipők minőségére, az illetékes vizsgáló intézethez: a KERMI-hez. Átfogóbban talán ez a szám sejteti a minőséggel kapcsolatos gondokat: a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság a közelmúltban mintegy kétszáz gépipari vállalatnál tanulmányozta a gyártmányok minőségét, és megállapította, hogy két esztendő alatt a vizsgált üzemek termelése összesen 16,5 százalékkal — viszont a minőségileg nem teljes értékű gyártmányok értékben számított mennyisége mintegy a kétszeresére nőtt. Önmagában ez a két

adat is összegezi, milyen sok még a teendő termékeink minőségének javítása körül! A gyakorlatban bizonyos ellentét érvényesül a mennyiség és a minőség felfogásában. A kapacitást túlerhelő, csak rohammunkázással teljesíthető feladatok kétségkívül nem válnak hasznárra a minőségnek — ilyen értelemben tehát az ellentét indokolható. Csakahogy az utóbbi időben, s különösen az 1965. évi tervben arról általában már szó sincs; közismert, hogy az idei terv az ipari termelés mérséklését, mintegy 4 százalékos emelkedésével számolt, egyebek között éppen azért, hogy módot adjon a minőség, a termékek korszerűségét javító intézkedésekre. A tények viszont arra mutatnak, hogy nem élnek mindenütt ezek a lehetőségekkel. A minőség egész sor iparágban nem javul megfelelő mértékben — viszont az ipar — némileg túlteljesítette előirányzatát az első fél évben. Ebből pedig világosan kitűnik, hogy a mennyiség és a minőség gyakorlati, ipari összhangja még most sem teljesen tisztázott.

Hadd utaljunk e logikai összefüggés nyilvánvaló és mindennapos megjelenési formájára. Ha történetesen a cipő, amelyet úgy vásárolunk, hogy legalább a „megcélzott” nyári vagy téli idején bírja, az évszak felidején tönkremegy, és másikat kell vásárolniunk helyette, akkor a képlet így fest: kettő: egy a minőség rovására, vagyis: a két „fél minőség” egy „mennyiséggel” ér fel, két féldíjig tartó cipő egy teljes értékűvel... Arról talán nem kell beszélni, mit jelent ez a családi költségvetések szempontjából, kevésbé nyilvánvaló viszont — noha jelentősége felmérhetetlen — a népgazdasági következmény. Természetes, hogy a gyenge minőségű termékhez az esetek javarésztében pontosan annyi anyag — gyakran importanyag! — szükséges, mint a jöminőségűhöz, s az előállítására fordított munka, a gyártáshoz felhasznált beruházás stb. költsége sem alacsonyabb. Sokszor ugyanis a gyengét a kiválótló elválasztó különbséget nem az okozza, hogy hiányzik az üzemben a korszerűbb gép vagy berendezés, mindössze: a felületesség, technológiai fegyelmetlenség, illetve: a mennyiség és a minőség összhangjának szemléletbeli torzulásai vezetnek a vásárlók, s a népgazdaság számára egyaránt káros következményekhez.

Kétségtelen összetevője ennek a helyzetnek az is, hogy az ipari vállalatok ma még inkább abban érdekeltek, hogy a termékek mennyiségét növeljék, semmint hogy a minőséget javítsák. Azok az anyagi érdekeltségi mutatók, amelyek túlzottan kötődnek a vállalatok termelési értékéhez, bizonyos mértékig ebben az irányba „húznak”. A minőség fogalma értelemszerűen magában foglalja egész sor morális tényezőt: a lelkiismeretet, a magyar termékekkel, a Made in Hungary jelzéssel szemben érzett egészséges elfogultságot, aggodalommal párosult önértéket. Igaz: mindez nem rögzíthető semmiféle gazdasági mutatóban, forintban sem fejezhető ki — negatív következménye, hatása viszont annál inkább jelezhető már konkrét, számszerű adatokkal is: a fogyasztók zsebének, illetve a népgazdaság külkereskedelmi bevételeinek adataival!

Egy mással szoros kölcsönhatásban álló fogalmak, a mennyiség és a minőség, abban az értelemben, hogy a rossz minőséget — még az iménti cipőpéldán túlmenően is — nem pótolja a magasabb mennyiség (azért sem, mert a gyenge árut jobbra még ráfizetéssel sem lehet a határon túl eladni). Ezt felismerni — nemcsak gazdasági, de erkölcsi kötelesség is!

Csepri József

Tábori András

Egyéves a hazai Konsumtourtist üzlethálózat

A Konsumtourtist üzlethálózat, amely a külföldi turisták különleges vásárlási igényeit elégíti ki, egyesítődni. Létrehozását az egyre tekintélyesebb méreteket öltő idegenforgalom tette szükségessé. Jelenleg kilenc Konsumtourtist-üzlet áll a külföldi vendégek rendelkezésére. Az öt budapesti üzlet közül egy porcelán és ötvös-tárgyakat, régiségeket, egy stílbútorokat és festményeket, egy népművészeti díszár-

gyakat, kettő étel- és ital-különlegességeket árusít, míg a négy balatoni üzlet közül egy a népművészeti, három a gasztronómiai kívánságok kielégítésének szolgálatában áll.

A Konsumtourtist-üzletekben árusított cikkek jelentős valutabevételt biztosítanak a népgazdaságnak. A kalocsai hímezés és a sárközi szőttes, a csabai kolbász és a kecskeméti barack változatlanul sokak által vásárolt „sztárok”.